

Udskriftsdato: 15. december 2025

2010/1 BTB 25 (Gældende)

Betænkning over Forslag til folketingsbeslutning om sociale klausuler om lærlinge og elever i statens udbud

Ministerium: Folketinget

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om sociale klausuler om lærlinge og elever i statens udbud

[af Karsten Hønge (SF) og Christine Antorini (S) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 19. november 2010. Beslutningsforslaget var sammen med beslutningsforslag nr. B 26 om sociale klausuler om lærlinge og elever i bolig- og pensionssektors byggeri (fremsat af SF og S) til 1. behandling den 18. januar 2011. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 6 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Udvalget har stillet 1 spørgsmål til undervisningsministeren og økonomi- og erhvervsministeren, som disse har besvaret. 4 af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Samråd

Uddannelsesudvalget har stillet 2 spørgsmål til undervisningsministeren til mundtlig besvarelse. Ministeren har besvaret spørgsmålene i et samråd i Uddannelsesudvalget den 17. maj 2011. Undervisningsministeren har efterfølgende tilsendt udvalget det talepapir, der lå til grund for besvarelsen.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (V, DF, KF og LA) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. behandling.

Et *mindretal* i udvalget (S, SF, RV og EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Per Bisgaard (V) Britta Schall Holberg (V) Ulla Tørnæs (V) Peter Juel Jensen (V)

Troels Christensen (V) Marlene Harpsøe (DF) nfm. Hans Kristian Skibby (DF)

Charlotte Dyremose (KF) fmd. Villum Christensen (LA) Christine Antorini (S) Carsten Hansen (S)

Kim Mortensen (S) Hüseyin Arac (S) Pernille Vigsø Bagge (SF) Nanna Westerby (SF)

Marianne Jelved (RV) Line Barfod (EL)

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Kristendemokraterne (KD)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Siumut (SIU)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Tjóðveldi (T)	1
Radikale Venstre (RV)	9	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

Oversigt over bilag vedrørende B 25**Bilagsnr. Titel**

1	Udvalgsbehandlingen indtil videre
2	Notat om Sociale klausuler – uddannelses- og praktikaftaler, fra undervisningsministeren
3	Talepapir fra samrådet den 17/5-11, fra undervisningsministeren
4	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 25**Spm.nr. Titel**

1	Spm., om ministeren vil oversende kopi af det materiale fra Økonomi- og Erhvervsministeriet og Socialministeriet, som ministeren citerede fra under 1. behandling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om overholdelse af aftalen om flere praktikpladser i 2011, til undervisningsministeren og økonomi- og erhvervsministeren, og ministrenes svar herpå
3	Spm. om, hvad der menes med, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke har udtalt sig om virksomhedernes retsstilling m.v., til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvorvidt det er ministerens opfattelse, at der juridisk ikke er noget til hinder for at implementere sociale klausuler i lovgivningen m.m. vedrørende offentlige udbud, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om problematikken omkring tilbudsgivere fra andre EU-lande, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om ministeren har et overblik over, i hvilket omfang sociale klausuler mht. uddannelses- og praktikpladser i praksis anvendes i dag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om, hvilken effekt ministeren forventer, at offentliggørelsen af notatet af 5/4-11 (Sociale klausuler – uddannelses- og praktikaftaler) på www.udbudsportalen.dk vil få, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

Oversigt over samrådsspørgsmål vedrørende B 25**Samråds-
spm.nr. Titel**

A	Samrådsspm. om, hvordan og i hvilket omfang ministeren vil gennemføre sociale klausuler i lovgivningen m.m. vedrørende offentlige udbud, til undervisningsministeren
B	Samrådsspm. om, hvad ministeren i øvrigt vil gøre for at fremme anvendelse af sociale klausuler i forhold til uddannelses- og

praktikpladser, så f.eks. flere unge kan få en praktikplads ad denne vej, til undervisningsministeren

4 af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og ministerens svar herpå

Spørgsmål 4-7 og ministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S, SF, RV og EL.

Spørgsmål 4:

Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt det er ministerens opfattelse, at der juridisk ikke er noget til hinder for at implementere sociale klausuler i lovgivningen m.m. vedrørende offentlige udbud, så længe det bemærkes, at

(1) ethvert udbud skal bedømmes konkret i forhold til de gældende regler og principper, samt

(2) ethvert udbud bør udarbejdes under hensyntagen til fællesskabsrettens bestemmelser og principper om åbenhed og gennemsigtighed, saglighed, proportionalitet og ikke-diskrimination.

Svar:

Til brug for mit svar har jeg indhentet en udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, da spørgsmål om udbudsret henhører under styrelsens ressort.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan i den forbindelse oplyse:

»EU-udbudsretten er ikke til hinder for, at der i national lov fastsættes regler om anvendelse af sociale klausuler ved udbud af offentlige opgaver med henblik på at muliggøre sociale målsætninger. Der kan således f.eks. fastsættes regler om anvendelse af lærlinge ved udbud af offentlige opgaver.

De nationale regler må dog ikke stride mod EU-retten regler og principper, herunder principperne om ligebehandling, ikke-forskelsbehandling, gennemsigtighed, gensidig anerkendelse og proportionalitet. Reglerne skal med andre ord gøre det muligt for de ordregivende myndigheder at overholde EU-retten regler og principper ved udbud af offentlige opgaver.

Hvorvidt en social klausul er i overensstemmelse med EU-retten beror i alle tilfælde på en konkret vurdering. Hvilke specifikke kontraktvilkår, en ordregivende myndighed kan stille til tilbudsgiverne vedrørende udførelse af den offentlige opgave, afhænger således af det konkrete udbud.

Endvidere skal gennemførelsen af de sociale klausuler ske i overensstemmelse med procedurereglerne i udbudsdirektiverne, herunder reglerne om offentliggørelse. For at en social klausul lovligt kan anvendes skal den fx være anført i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne.

Derudover gælder, at den sociale klausul altid skal være knyttet til kontraktens genstand.«

Jeg kan henholde mig til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens oplysninger.

Spørgsmål 5:

I ministerens notat af 5. april 2011 vedr. sociale klausuler bemærkes det, at »[en social klausul] ikke direkte eller indirekte må diskriminere tilbudsgivere fra andre EU lande. Der må derfor ikke stilles krav, der kun kan opfyldes af tilbudsgivere, der har hjemsted eller forretningssted i Danmark, eller som det vil være vanskeligere for udenlandske end danske tilbudsgivere at opfylde.« Samtidigt bemærkes det, at »erhvervsuddannelsesloven foreskriver, at en praktikvirksomhed skal være godkendt som praktiksted. [...] Som følge af territorialprincippet kan et fagligt udvalg ikke godkende virksomheder uden for Danmark.«

Ministeren bedes give sin vurdering af, hvorvidt den beskrevne problematik kan løses ved at udforme udbud og udbudsbetingelser således, at udenlandske virksomheder kan byde på og udføre en opgave med de elever, virksomheden nu måtte have eller kan ansætte i deres hjemlande, hvorved det således anerkendes, at kontraktvilkår kan opfyldes med udenlandske elever.

Svar:

Til brug for mit svar har jeg indhentet en udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, da spørgsmål om udbudsret henhører under styrelsens ressort.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan oplyse følgende:

»Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at et kontraktvilkår om ansættelse af elever, der indebærer, at tilbudsgiverne kan anvende de elever, som de ønsker, uanset nationalitet, ikke udgør en forskelsbehandling af tilbudsgiverne. Et sådant kontraktvilkår kan derfor lovligt anvendes, forudsat at vilkåret i øvrigt er i overensstemmelse med EU-rettens regler og principper.«

Jeg kan henholde mig til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens oplysninger.

Spørgsmål 6:

Har ministeren et overblik over, i hvilket omfang sociale klausuler mht. uddannelses- og praktikpladser i praksis anvendes i dag?

Svar:

Nej, ministeriet har ikke kendskab til, i hvilket omfang sociale klausuler mht. uddannelses- og praktikpladser anvendes.

Jeg er bekendt med, at nogle kommunalbestyrelser har besluttet at anvende sociale klausuler mht. uddannelses- og praktikpladser, men ministeriet har ikke kendskab til nogen konkret anvendelse af sådanne klausuler.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at reglerne om udbud, herunder anvendelse af sociale klausuler, hører under økonomi- og erhvervsministerens område.

Spørgsmål 7:

Hvilken effekt forventer ministeren, at offentliggørelsen af notatet af 5/4-11 (Sociale klausuler – uddannelses- og praktikpladser) på www.udbudsportalen.dk vil få, og mener ministeren, at denne offentliggørelse opfylder den tidligere ministers tilkendegivelse under 1. behandling af B 25 og B 26 18/1-11, om at ministeren meget gerne ville påtage sig at markedsføre det, der kommer ud af analysen, med henblik på at sikre, at virksomheder og kommuner er bekendt med, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre?

Svar:

Det fremgår af regeringens aftale mellem Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre om flere praktikpladser i 2011, der blev indgået i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2011, at regeringen senest den 1. marts 2011 sikrer en kortlægning af virksomhedernes retsstilling i forhold til krav om at ansætte elever for at byde på en offentligt udbudt opgave, og at denne afklaring vil blive offentligt tilgængelig på udbudsportalen.

Udbudsportalen.dk, der er ejet af Kommunernes Landsforening og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i fællesskab, er den nationale informationsside om udbud, herunder om anvendelse af sociale klausuler i den forbindelse.

Det er derfor min forventning, at virksomheder og offentlige myndigheder, der har med udbud at gøre og ønsker information herom, søger information og vejledning på udbudsportalen.dk, hvorfor offentliggørelsen her er en effektiv metode til udbredelse af kendskab til de oplysninger, som fremgår af notatet.

Jeg forventer, at offentliggørelsen af notatet vil bidrage positivt til, at den ordregivende myndighed foretager en korrekt vurdering af spørgsmålet i forbindelse med hvert enkelt udbud.